RUDZINSKAS
— & PARTNERIAI —

Grant Arthur Gochin
10900 Winnetka ave, Chatsworth, CA 91311
Jungtinės Amerikos Valstijos

Atstovas (adresas korespondencijai):
Advokatas Rokas Rudzinskas
A.Mickevičiaus g. 14 – 2, Vilnius
rokas@rlaw.lt

Lietuvos Respublikos Prezidentei
Daliai Grybauskaitei
S. Daukanto a. 3, Vilnius 01122

Jūsų Ekselencija,

Advokatas Rokas Rudzinskas ir Grant Arthur Gochin, asmens kodas: 36311021360, adresas: 10900 Winnetka Ave, Chatsworth, CA 91311, JAV (toliau tekste – Pareiškėjas) 2016 m. rugpjūčio 11 d. sudarė teisinių paslaugų ir atstovavimo sutartis, kurių pagrindu advokatui buvo pavesta atstovauti Klientą valstybės ir kitose institucijose, įmonėse, įstaigose, organizacijose, teikti prašymus, gauti reikalaujamus dokumentus bei palaikyti teisinius ryšius su trečiosiomis šalimis.

Rašome Jums siekdami atkreipti dėmesį į Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimų centro ir jo vadovės T.Burauskaitės veiksmus. Centras yra biudžetinė įstaiga, jos vadovą Ministro Pirmininko teikimu skiria ir atleidžia Seimas.

Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centro Įstatymo, 2, 4, 5, 6 str. numato, kad Centras yra valstybės įstaiga, tirianti visas genocido bei kitų nusikaltimų žmoniškumui ir karo nusikaltimų apraiškas, <...> inicijuojanti genocido organizatorių ir vykdytojų *teisinį įvertinimą*. Vienas iš Centro uždavinių - istorinės tiesos ir teisingumo atkūrimas, tuo tikslu Centras:

a) *formuoja* okupacinių režimų vykdyto genocido ir pasipriešinimo šiems režimams tyrimų *valstybės politiką: nustato tyrimų metodiką* ir kryptis <...> koordinuoja visų kitų institucijų vykdomus šios srities tyrimus.

1. *skelbia mokslinę, informacinę, analitinę medžiagą,* leidžia leidinius apie Lietuvos gyventojų genocidą ir pasipriešinimą okupaciniams režimams.

Pareiškėjas ne kartą kreipėsi į Centrą raštu, prašydamas paaiškinti, kodėl Centras ir jo vadovė skelbdama oficialias išvadas dėl asmenų veiklos antro pasaulinio karo metais, pateikia ydingą

genocido nusikaltimo sąvokos aiškinimą ir istorinius faktus interpretuoja priešingai Jungtinių Tautų teisei. Objektyvaus atsakymo iš centro šiuo klausimu nėra gauta. Pridedamame 2017-04-10 centro atsakyme, atsiliepiama vieninteliu argumentu, centro vadovė T.Burauskaitė nurodo, kad "visiškai objektyvus istorijos faktų aiškinimas nėra galimas". Kartu su glaustu atsakymu pateikiamas ilgas, 6 lapus apimantis, nesusistemintas istorinių šaltinių (knygų ir publikacijų) sąrašas.

Norime atkreipti Jūsų dėmesį, kad keliama problema yra ne istorinių įvykių interpretavimas, o jų dalyvių elgesio traktavimas pagal tarptautiniuose teisės aktuose nustatytus principus. Lietuva yra dalyvė 1948 m. gruodžio 9 d. konvencijos „Dėl kelio užkirtimo genocido nusikaltimui ir nubaudimo už jį", kurios, 2 - 4 straipsniai numato, kad: Genocidu laikoma veikla, kuria siekiama visiškai ar iš dalies sunaikinti kokią nors nacionalinę, etninę, rasinę ar religinę grupę, būtent: *tos grupės narių žudymas*; <...> *tyčinis sudarymas tai grupei tokių gyvenimo sąlygų, kuriomis apgalvotai siekiama fiziškai sunaikinti ją visą ar jos dalį (2 str. C);* Baustina veika yra: a) genocidas <...> c) *tiesioginis ir viešas kurstymas vykdyti genocidą*; <...> e) *bendrininkavimas vykdant genocidą.* Asmenys, vykdantys genocidą ar kokią nors kitą 3 straipsnyje nurodytą veiką, yra baudžiami nepaisant to, ar jie yra pagal konstituciją atsakingi valstybės vadovai, *pareigūnai* ar privatūs asmenys (4 str.).

Lietuva yra dalyvė sutarties dėl 1945 m. Niurnbergo tribunolo statuto patvirtinimo, kurio 6 straipsnyje yra pateikiamas analogiškas genocido nusikaltimo ir jo dalyvių teisinis vertinimas. Statuto 8 straipsnis papildomai nurodo, jog *„faktas, kad kaltinamasis veikė sutinkamai su Vyriausybės ar jo viršininko įsakymu, neturi atleisti jo nuo atsakomybės,* bet į tai gali būti atsižvelgiama svarstant bausmės sušvelninimo klausimą, jei Tribunolas nuspręs, kad to reikalauja teisingumas".

Teismų praktikoje nurodytos konvencijos nuostatos aiškinamos taip: "jeigu bendrininkas žinojo arba turėjo žinoti apie vykdytojo turimą tikslą sunaikinti dalį grupės, tai jis bus kaltinamas kaip bendrininkas genocido veikoje, nors pats ir neturėjo genocidinio ketinimo" (*Jungtinių Tautų Baudžiamasis Tribunolas Ruandoje, Bylos Nr. ICTR-96-4, par. 540-541).*

Centras savo išvadose dėl K.Škirpos ir J.Noreikos veiklos antro pasaulinio karo metais iškreipia tarptautinėje teisėje pripažįstamą genocido nusikaltimo dalyvių sąvoką. Centras oficialiose išvadose asmenis vertina tik tiesioginiu genocido vykdytojo aspektu ir genocido dalyvių ratą aiškina siaurai t.y. nustatinėja tiktai ar asmuo šaudė ar nešaudė žydų tautybės asmenis. Ir tokią savo poziciją aiškiai pabrėžia. Centras ignoruoja likusias baustinas veikas, o tiksliau: a) sudarymą gyvenimo sąlygų, kuriomis apgalvotai siekiama fiziškai sunaikinti visą žmonių grupę ar jos dalį ; b) tiesioginį ir viešas kurstymą vykdyti genocidą; c) bendrininkavimą vykdant genocidą. Šiais teisiniais aspektais centras asmenų elgesio nevertina, nors nurodytos veikos taip pat apima genocido nusikaltimo sąvoką, nustatytą JT konvencijoje.

Centro išvadoje[1] dėl J. Noreikos įsakymo suformuoti žydų getą Šiauliuose ir įsakymų dėl Šiaulių apskrities žydų turto nusavinimo yra teigiama, kad "**istoriografijoje žydų izoliavimas ir masinės žudynės nėra vertinamos kaip du tapatūs dalykai".** Centras nurodo, kad, "žydų suvarymas į getus <...> teikė naciams galimybę pereiti prie žydų žudymo, t.y. juos sunaikinti kaip nepageidaujamą rase", tačiau nėra žinių apie tai, kad J.Noreika buvo susijęs su žydų masinių žudynių organizavimu ar vykdymu". Centras išvadoje ignoruoja aukščiau minėtus nusikalstamus J.Noreikos įsakymus ir jo veiklos nevertina prisidėjimo prie žydų tautos genocido aspektu ir bendrininkavimo aspektu vykdant genocidą Šiaulių apskrityje *(Konvencijos 2 C str., 3 E str.).*

Centro išvadoje [2]dėl K.Škirpos veiklos centras nepateikia K.Škirpos antisemitinės propagandos vertinimo, apsiriboja istoriko L Trusko[3] citata teigiančia, kad "*LAF atsišaukimai buvo viena iš priežasčių, kodėl 1941 m. vasarą dalis lietuvių prisidėjo prie nacių nusikalstamų įsakymų vykdymo*", tačiau išvadoje šio aspekto nenagrinėja ir tik apibendrinamai nurodo, kad "*K. Škirpos vadovaujamos LAF organizacijos veikloje būta ir antisemitizmo apraiškų.*" K. Škirpos veikla nėra vertinama Konvencijos 3 C str. aspektu "tiesioginis ir viešas kurstymas vykdyti genocidą", konvencijos *2 C str., 3 E str. aspektu* "prisidėjimas ir bendrininkavimas vykdant genocidą".

Objektyviai vertinant išvadas dėl asmenybių veiklos, matyti, kad Centro vadovė istorinius faktus aiškina kryptingai, nepasisako dėl nepatogių faktų ir įrodymų, nevertina prisidėjimo prie genocido, bendrininkavimo ir genocido kurstymo kaip nusikalstamų veikų prieš žmogiškumą.

Pagal šiuo metu paskelbtas ir žinomas išvadas Centras genocido nusikaltimo dalyviais laiko tik tiesioginius organizatorius ir vykdytojus. Tokiu būdu formuodamas valstybės politiką istorinių tyrimų srityje ir skelbdamas *atitinkamas* tyrimų išvadas, centras pažeidžia genocido nusikaltimo sudėties vertinimo kriterijus, suformuotus Niurnbergo tribunolo statute ir 1948 m. Jungtinių tautų konvencijoje. Siaurinamas genocido nusikaltimo sąvokos aiškinimas prieštarauja statutui ir konvencijai. Tokiu būdu, teikdama oficialias istorines išvadas biudžetinė įstaiga pažeidžia Lietuvos valstybės įsipareigojimus konvencijos partneriams, pagal Jungtinių Tautų teisę.

Rezistencijos tyrimų centras yra valstybinė įstaiga, kuri atlikdama istorinius tyrimus ir viešindama išvadas, **formuoja valstybės poziciją, piliečių ir institucijų nuomonę apie Lietuvių ir Žydų tautos genocidą**. Istorinių dalyvių elgesio vertinimas turi būti objektyvus ir pagrįstas principais numatytais įstatymuose ir tarptautinėse sutartyse.

Nurodyti T. Burauskaitės veiksmai yra įvykių susijusių su Holokaustu persvarstymas ir genocido neigimas. Toks elgesys pažeidžia Lietuvos įsipareigojimus pagal JT Konvencijas ir peržengia EŽTT nubrėžtas saviraiškos laisvės ribas.

[1] http://genocid.lt/UserFiles/File/Pazymos/201510_noreika_pazyma01.pdf
[2] http://genocid.lt/UserFiles/File/Pazymos/201510_skirpa_pazyma01.pdf
[3] L. Truska, V. Vareikis, Holokausto prielaidos: antisemitizmas Lietuvoje, Vilnius, 2004, p. 86–92

Manome, kad išdėstyta problema yra opi ir reikalaujanti išskirtinio Prezidentės dėmesio, todėl prašome
imtis Prezidentės galioje esančių priemonių, kad Lietuvoje aiškinant genocido sąvoką oficialiu lygiu, nusikaltimas ir jo dalyviai būtų apibrėžiami taip, kaip jie yra apibrėžti tarptautinėse sutartyse.

PRIDEDAMA:

1. 2017-04-10 Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimų centro atsakymas.
2. Atstovavimo sutarties nuorašas.

Pagarbiai,
Grant Arthur Gochin atstovas
Advokatas Rokas Rudzinskas

Vilnius, 2017 m. lapkričio 14 d.